

BIBLIOTECA DE DREPT CIVIL ȘI DREPT PROCESUAL CIVIL

C L A U D I A - O Z A N A V O D Ă

RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU MALPRAXIS MEDICAL

C L A U D I A - O Z A N A V O D Ă

RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU MALPRAXIS MEDICAL

Universul Juridic
București
-2026-

CAPITOLUL I

RĂSPUNDEREA CIVILĂ PENTRU MALPRAXIS MEDICAL ÎN CONTEXTUL RĂSPUNDERII JURIDICE

Preocuparea pentru protejarea pacienților, pentru modul în care sunt aplicate cunoștințele medicale, pentru răspunderea celor care le aplică a existat încă din Antichitate, fiind reflectată în codificările vremii. Răspunderea pentru aplicarea greșită a cunoștințelor medicale a evoluat odată cu instituția răspunderii juridice și cu știința medicală. În consecință, o primă parte a lucrării de față este consacrată răspunderii juridice, răspunderii civile, ca formă a răspunderii juridice, și evoluției răspunderii medicale, odată cu evoluția răspunderii juridice, în general, și a răspunderii civile, în special.

1. Răspunderea juridică

Analizând răspunderea juridică, nu putem face abstracție de relația răspunderii cu timpul, cu vremurile. De aceea, rândurile ce urmează sunt dedicate evoluției, de-a lungul istoriei, a răspunderii juridice, ca formă a răspunderii sociale.

1.1. Răspunderea juridică. Aspecte istorice

Răspunderea, „ca o componentă esențială a oricărei forme de organizare socială, a existat încă în societatea primitivă”, în care „individul, absorbit de socialul încă nediferențiat, suportă din exterior responsabilitatea morală, iar aceasta este eminentemente colectivă”¹.

Subliniind evoluția răspunderii, odată cu schimbările sociale, în doctrină, s-a arătat că „societatea politico-statală inovează formele de

¹ Nicolae Popa, Mihail-Constantin Eremia, Simona Cristea, *Teoria generală a dreptului*, ed. a 2-a, Ed. All Beck, București, 2005, p. 288.

răspundere. Socialul, diferențiat în grupări și categorii sociale, face ca răspunderea să se individualizeze. Devenind subiectivă, răspunderea nu și-a schimbat natura. Ea și-a schimbat doar caracterul, însușindu-și caracterele noi sociale care sunt ale civilizației moderne întregi. Societatea, printr-o «răspundere dictată», impune indivizilor statutul ei normativ”¹.

Or, normele juridice au reflectat întotdeauna epoca în care s-au născut, valorile societății în cadrul căreia au fost create și căreia i se aplicau. Ca urmare, ele au evoluat odată cu societatea. Această evoluție este, de altfel, un imperativ. În acest sens, s-a subliniat, în doctrină, că „dreptul trebuie să se adapteze fără încetare pentru a-și păstra eficiența în fața transformărilor sociale”².

Această adaptare îi asigură, în egală măsură, continuitatea, în condițiile în care normele noi sunt clădite pe cele vechi, iar „dreptul de astăzi s-a creat din dreptul de ieri, la fel cum dreptul de mâine va izvorî din cel de azi”³.

Reputatul profesor Matei B. Cantacuzino sublinia, în acest sens, că „dreptul, nefiind decât o manifestare a vieții reale, e ca și viața din care emană, în stare de perpetuă mișcare, de neconținută prefacere. Dreptul nu se naște gata făcut, el se face cu încetul și neconținut. Elaborarea lui e perpetuă și corespunde cu nevoile din fiecare moment”⁴.

Transformarea, ca o caracteristică generală și esențială a dreptului, nu putea să nu-și pună amprenta și asupra instituției răspunderii juridice, a cărei înfățișare a suferit multiple schimbări de-a lungul timpului, fiecare schimbare reflectând valorile societății într-o anumită etapă a existenței sale, exigențele interesului public, ale binelui public, așa cum acesta este definit în diverse societăți și etape istorice.

Astfel, în Antichitate, răspunderea juridică avea un puternic caracter sancționator, sancțiunea fiind asimilată de Seneca, de exemplu, unui act medical, prin ea urmărindu-se „menținerea sănătății raporturilor de conviețuire”⁵ în cadrul Cetății.

¹ *Ibidem*.

² Michel Virally, *La pensée juridique*, L.G.D.J., 1960, p. 168.

³ Jean-Louis Bergel, *op. cit.*, p. 123.

⁴ Matei B. Cantacuzino, *Elementele dreptului civil*, Ed. All Educational, București, 1998, p. 4, pct. 4.

⁵ Lucius Annaeus Seneca, *Despre mânie*, apud Dumitru Mazilu, *op. cit.*, p. 387.